

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.

Előfizetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendő be.

Helyben előfizethetnek: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedéseiben. Egyes szám ára 5 kr. o. é.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordaiúca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, I-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőség, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haasensteint és Voglert (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart. Nyitási sora 20 kr.

Az államlevéltár, a hatóságok és az egyesek érdekei.

△ A képviselőház 1871. jan. 20-án hozott határozata folytán a belügyminiszter által 8-tagú enquete bizottság feladatává tételt a magyar királyi államlevéltár felállításáról és szervezéséről tervet dolgozni ki. E bizottság, melynek tagjai közé tartozott Horváth M. történészünk és számos szakavatott történetbuvár, e részbeni jelentését el is készíté, 1872. nov. 22-ki kelettel a belügyminiszternek be is nyújtá.

A bizottság egy központi államlevéltár felállításának szükségét és fontosságát azzal indokolja, hogy Európa valamennyi művelt országában léteznek ily formán berendezett levéltárak, melyek sok és hasznos szolgálatot tesznek a tudománynak, de igen a közkormányzat céljainak is. Az ily központi államlevéltárban biztosan megőrizhetők és könnyen megközelíthetők nemcsak az állam, de a természetes és jogi személyek okmányai, levelei; a kormányközvegek behatóan tanulmányozhatják az olyan kérdéseket, melyek csak úgy megoldhatók helyesen és igazságosan, ha a történeti és jogi előzmények kellően megvilágíttatnak; végül a történettudomány könnyebben értékesítheti irodalmilag az ezen okmányokban felhalmozott adatokat.

Az utóbbi szempontokhoz csaknem semmi ellenvetés sem férhet; nem így a két előbbihez. Ugyanis a buda-pesti államlevéltárt csak a magyar fővárosban lakók közelíthetik meg „könnyen”, az ország többi lakóira nézve azon arányban növekszenek a nehézségek, a mennyire távol laknak ezek Budapesttől az ország különböző, kivált erdélyi részeiben; a mi a kérdésnek tanulmányozhatóságának szempontját illeti, igaz, hogy az államlevéltár szintegy kezelyében lesz a minisztériumoknak s így azok könnyebben eligazodhatnak a felmerült dolgokban; de kifogástalanul correctnek ez eljárást is csak akkor mondhatnók, ha például az erdélyi jogviszonyokat alaposan ismerők kellő számmal lennének alkalmazva a központban, a mi, sajnos, de igaz, nem áll egészen így, minnek folytán nem egyszer forduland elő olyan eset, a midőn a közlekedésről és közvetlenül érdekelt törvényhatóságok és egyesek, ép a tájékozó, bizonyító adatok hiányában nem lesznek képesek „kellően” indokolt véleményét adni jogaitak hatályosan megvédeni.

Ha a magyar és erdélyi udvari kancelláriák, a magy. kir. helytartótanács és erdélyi főkegybírók, a magyar kir. kamara és a (bizottság által kifejezett) erdélyi kincstár, az erdélyi fiscalis és az ugynevezett országos és nádori levéltár összesítettnek a nélkül, hogy illő tekintet fordíttatnék a hatóságok önkormányzatára, a felek magán érdekeinek oltalmára, a mily nagy szolgálatot teend ez a központi kormányzatnak, ép oly hátrányos lesz az a törvényhatósági életre, a magánjogi szövevényes viszonyokra.

A bizottság, mint jelentéséből kitűnik, nagy gondot fordított az országos érdekre és magasabb szempontból fogta fel a teendőket; de szerény nézetünk szerint kevesebbet figyelt az alantibb régiókra, pedig a leghatalmasabb sudar gyökerei is mélyen lenyulnak a talaj alsó rétegeibe is: az állam lehet a nagy élőfa, az enyhet, biztonságot nyújtó platan, de az életnedv csatornához tartoznak az apró gyökérszálak s így a törvényhatóságok érdekei mellett az egyeseké is méltánylandók ép az államlevéltár felállítása és berendezése körül is.

Az enquete bizottság tervében érintve van, mily uton szerezzék meg az állam magának azon okmányokat, ha csak másolatban is, amelyek a bécsi különböző minisztériumok levéltáraiban magyar osztályt képeznek, s mintegy kiegészítő részei a magyarországi és erdélyi országos levéltáraknak; a bizottság figyelme kiterjedt arra is, hogyan biztosításának és tétessenek a tudomány céljaira használhatóvá a káptalanokban és conventekben őrzött okmányok, hogyan rendeztessenek a vármegyék, városok és községek levéltárai a a történetbuvárlat lehetővé tétele szempontjából, miért is állami föltügyelet alá lennének helyezendők, — sőt a családi levéltárakról is van a jelentésben megemlékezés: — csak arról nem olvasunk benne semmit, mily módon választatnak ki az országos levéltárakból azon okmányok, melyek vármegyéket, városokat, községeket és egyeseket illetnek, pedig ez lett volna a dolog másik ága, miután ez adatoknak ezutánra is ott és úgy kell elhelyezve lenniük, hogy a közvetlenül és legközelebből érdekelt könnyen hozzá férhessenek, ez a cél pedig nem lenne elérve az által, ha minden Buda-pestre összpontosítottatnak.

Különbösen meglehet, hogy a kormány ez irányban is tett lefelé intézkedéseket, s erről tudomással bírván az államlevéltár dolgában összehívott enquete, ép ezért nem reflectált az általunk hangsúlyozott momentumra; bár ez esetben is néhány sorban jelezhető lett volna a lefelé eszközözendő kiválogatás és szétosztás szükségére, így azt legfőkébb sejtethetjük, de e sejtélem szintegy felhív a reflexóra, annál is inkább, mert annak ellenkezőjére is következtethetünk.

Például a levéltár rendezést illető fejezetben elősorolva látjuk a főszakokat, melyek szerint az összesített országos levéltárak lennének osztályozandók. Ha e tervnek csak egyik oldalát tekintjük, ha csak a tudományos és állami közkormányzat szempontjára állunk, úgy ezt correctnek mondhatnók; de miután VIII alatt az egyházat, X a családokat látjuk főszakoknak felsorolva, miután az V-ik fejezetben az mondatik, hogy a „hatóságok, területek vagy magánosok” irományokat a levéltár (értsd államlevéltár Buda-Pesten) helyiségein kívül is használhassanak, erre csak a minisztérium adhat kivételes engedélyt: itt azon kérdés merül fel, nem hátruland-e kipótolhatlan hátrány, érzékeny kár az erdélyi törvényhatóságokra, városokra, községekre, egyesekre, ha a sokszor életérdekeiket illető ügyekben ily hosszas uton, oly messzire kellend miniszteri engedélyt eszközölni ki. Ezért valóban szükséges lenne, ha a kormány a már sokfelől nyilatkozó aggodalmat azzal nyugtatná meg, hogy tudatná azt is, mi történik, vagy készül az állam érdekeinek biztosítása mellett a részek érdekeinek megóvására is, és pedig nemcsak a tudományos buvárlat és miniszterialis pontos információk szempontjából.

Nem lehet eléggé helyeselni az enquete azon javaslatát, hogy az állami levéltár főbb hivatalnokai irodalmi képzettségű, a művelt nyelveket bíró férfiak legyenek, hogy a szemlélyzet elegendő számmal állíttassék be, illő ranggal, és javadalmazással; de itt ismét hangsúlyoznunk kell azt, hogy az ország különböző vidékeire való tekintettel kell e tisztviselői kart összeállítani, különben beszélhetnek az illetők angolul és francziául, érthetik, beszélhetik eleganter a latint, ismerhetik az európai és hazai történelmet, s jártasak lehetnek az okmánytanban is, még is a minisztériumok sem lesz-

nek „kellően” felvilágosítva, a kérdések sem lehetnek teljesen felderítve, kidolgozva, ha nincsenek az állami levéltárnál alkalmazva olyan férfiak is, kik például az erdélyi specialis viszonyokat nem csak az actákból, de az életből, saját tapasztalatukból is ismerjék.

Ezért ismétéljük: a magasabb szempontok mellett alant is szét kell tekinteni; az államérdekek mellett a hatóságok és egyesek érdekei is megalolandók s a napsugárt nem kell egyetlen pontra összevonni, hanem jótékony meglekény méltányosan szétosztani a rendezésnél ép úgy, mint a szervezésnél; így azután „a régi századok emlékei iránti kegyelet valóban találkozik a gyakorlati hasznossággal” fent és alant egyaránt; a mult se lesz feledve, s a jelen jól szemügyre vétetvén, a jövő is jól lesz előkészítve, mert a jóból is megárt az igen sok, s talán a központosításból se használ mindenütt és mindenben.

A Deákkör febr. 3-ki értekezletén Lukács

Béla szólalt fel, megjegyezve, hogy az állami számszék ellen a képviselőház mai ülésében igaztalan recriminációk történtek, minthogy a számszék előterjeszté a min. elnökségnek a kívánt jelentéseket. A min. elnök megjegyezte, hogy ez még a volt elnökség alatt történhetett, neki erről nincs tudomása; de utána fog nézni, és a szerint majd jelentést tesz a háznak. A kérdéshez Deák Ferencz is hozzá szólt.

Ezután tárgyalattak a pénzügyi bizottság által előterjesztett hat. javaslatok.

A 9. javaslat, mely szerint az országgházban még egy minisztérium helyezettessék el, minthogy Zeyk államtitkár, Szilágyi és Trefort miniszterek azt valószínűtlannak állíták, elejtették.

A 10-diknél, mely a vasúti tariffáról szól, gr. Lónyay egy törvényjavaslat előterjesztését kívánta; kívánatát azonban, minthogy Tisza miniszter hosszabb előadásban az értekezletnek tudtára adta, hogy a mit lehet, azt úgy is megteszi, visszavonta.

E pont után Tarnóczy G. szólalt fel, beszélve a polgári házasság szükségére, s egy reform program megállapításának elmellőzhetlenségéről. Deák felelt; azt mondván, hogy az országgyűlés reform-működését nem mozdítjuk azzal elő, ha minduntalan oly tárgyakról szólunk, melyek nincsenek napirenden.

Szóba hozatván a 7-ik pont, Deák Ferencz javaslatára elfogadtatik, hogy a párt a pénzügyi bizottság szövegezésére fog szavazni, mely Tisza Kálmán módosítványával bővítették.

Legujabb táviratok.

Déva, február 3. A honvédelmi minisztériumtól Cserhalmi osztálytanácsos az erdélyi kir. parancsnoktól Graef tábornok itt vannak, a kincstári épületet megtekinteni, melybe Szászvárosról a honvédség áthelyeztetik. Együttal a központi honvéd csatáriskola is ide jön, mely végre a főispánnal tárgyalások folytatottak.

Zágráb, február 3. A Pestről visszaérkezett unionisták a helyzetet kielégítőnek állítják. — Az általános szláv dalár-ünnepeknél megtartása Zágrábban valószínűleg be fog tiltani.

Bécs, feb. 3. Goluchowski eddig kétszer fogadtatott a császár által, ezenkívül értekezik Auersperg és Lasserrel. Goluchowski földieit a választási reform módosításokkal való elfogadására akarja bírni.

Bécs, feb. 3. A mai „Wiener Abp.”-nak távirják Prágából: Sem Prágában sem a vidéken nem történtek meg a tegnapi szándékolt demonstrációk és népgyülekezések; az eddigi jelentések szerint, sem kihágások, sem a népnél való ingerültség, nem volt észlelhető.

London, feb. 3. A lapok megezáfolják azon hírt, mintha Scodar Abdul-Raham támadó mozdulatokat tett volna Afghanistanban. — Bokharában és a szomszéd országokban nyugalom uralkodik.

London, feb. 3. A brit tengerpartokon tegnap uralkodott zivatar következtében több hajótörés fordult elő, s ez alkalommal emberek is veszttek oda. A „Clan Alpine” gőzös, mely utban volt Antwerpenből Liverpoolba, Blockadnál hajótörést szenvedett. A kapitány s egy ember életét veszté; a többiek megmentettek.

Országgyűlés.

A képviselőház febr. 3-iki ülése.

Tóth Bálint interpellációt intéz a vallásügy-miniszterhez. A népnevelés terheit legnagyobb részben a szegény nép viseli, a mi ha nem arányosítottatik, nem fogja a nép rokonszenvét birni, s azért kéri a minisztert, hogy szándékozik-e a párbért megszüntetni, s arányosabb felosztást javasolni, — akár a népoktatási törvény revíziója alkalmával, akár a nélkül.

Trefort a köz érdekében fekvőnek találja, hogy a bajok himarább orvosoltassanak. Szándéka van a revízió kérdését tanulmányozás alá vétetni, s minden hitfelekezetből enquete-t hívní össze. — Az interpelláló által fölvetett kérdés is az ezután benyújtandó törvényjavaslatban fog megjelenni.

Madarász J. azon körülmény folytán, hogy a budai ált. polg. takarékpénztár részvényeire az aláírás feltétele 50 frtban állapított meg, s most mégis darabonként 70 frtot követelnek az aláíróktól, kéri a földmivelés, ipar és kereskedelmi minisztert: van-e tudomása-e körülményről, s szándékozik-e addig is, míg e részvénytársulatokról szóló tvjavaslat kötelező erejűvé válik, az ilyenmő szédeltést megakadályozni? — Közölni fog az illető miniszterrel.

Árany Dániel kéri a miniszterelnököt: 1) Vajjon, ha szükségesnek látta a kormány a szerb-egyházgyűlések és alapítványok megvizsgálására királyi biztost kiküldeni, miért nem jelentette be ezt a képviselőháznak? 2) Igaz-e, miszerint a királyi biztos hatásköre megnagyobbított? 3) Ha ez való, miért nem jelentette be ez is a képvis. háznak, vagyis inkább miért nem kért erre a háztól engedélyt? — Közölni fog az illető miniszterrel.

Pauler a közönséges büntetések kiadása végett Belgiummal kötött pótszerződést terjeszti be a háznak, és kéri azt soron kívül az osztályokhoz utasíttatni, a tárgy sürgős voltánál fogva.

Tisza miniszter benyújtja a Tisza-vidéki vaspálya-társasággal kötött pótszerződést, s a gács-országi vasútra vonatkozó iratokat. — Első a pénzügyi, második a vasúti bizottsághoz utasítatik.

Napirend: Baja és H.-Vásárhely kir. városokká emeléséről szóló tvjavaslat 3-ik olvasása, melyet a ház elfogad.

Széli Kálmán bemutatja az állandó pénz. biz. az 1873-ik évi államköltegetéséről szóló általános jelentésében közölt határozati javaslatait.

— **Az 1872. év folytán megtartott honvédségi fegyvergyakorlatok** és ellenőrzési szemlék alkalmával tapasztaltatott, hogy a honvédség kijelölt gyűlőhelyein nem pontosan és nem teljes létszámban jelent meg, s ennek következtében nemcsak annak nyilvántartása nehezítették meg, hanem főképp a kellő kiképzetetés elnyerhetése, és az esetleges, nagyobb összpontosítás sikere iránt is méltó aggályok merültek fel. Az e részben tapasztalt fogya thozas legnagyobb részben azon körülményben gyökerezik, miszerint az illető hatósági közegek a szemlék helyének, idejének nyilvántartására hozásánál a behívó jegyek kézbesítésénél, a jelentések fölötti örködésnél, a változási kimutatások elkészítésénél és beküldésénél nem tartják meg azon szabályokat, melyek a tényleges szolgálaton kívül levő honvédek és katonák nyilvántartása tárgyában a községi előjárók és járási tisztviselők teendőit illetőleg közzétették. Ennek fogya fölhiattak a hatóságok, hogy az erre vonatkozó törvény (1868 XL. törvényezikk 10. §.) hivatását komolyan szem előtt tartva, úgy közvetlenül, mint alárendelt közegeik által, felelősség terhe alatt oda hassanak, hogy az idézett törvény végrehajtása további akadályokba ne ütközzék. En-

nélfogva különösen 1) az ellenőrzési szemléknek a kerületi parancsnokságokkal egyetértőleg meghatározott helye és ideje haladéktalanul kellő nyilvánossággal közhírré teendő; 2) a községi bírák utasítandók, hogy a hozzájuk utalt behívó-jegyekről jegyzőkönyvet vezetvén, azokat rendszeren kézbesítsék, s hogy a berendelések eredményéről számot adhassanak, — a nem talált egyéneket idejekorán bejelentésük; 3) ugyanazoknak meghagyandó, hogy a legénységnek lakásváltoztatásait, más-hová távozásait, a jelentési s illetőleg változási naplóba szabatosan bejegyezzék, s kellő figyelmet fordítsanak a községben igazolvány s jelentés nélkül tartózkodó idegenekre; 4) a változási naplók a járási szolgabírák által az illető zászlóajparancsnoksághozhavonként beküldendők. 5. A járásszolgabírák éber ellenőrködésre utasítandók a felett, hogy a szabadságotlaktokról, s tartalékosokról a honvédségi, s illetőleg a katonai közegek útján beérkezett jogyzékekben megnevezettek, illetőségi vagy tartózkodási községökben magukat bejelentették-e? s ellenkező esetben a mulasztáson rajtakapottakat az utasítás 16. §-a értelmében, részrehajlatlanul büntessék meg.

A kolozsvári kereskedelmi kamara felterjesztése a telekkönyvezés gyorsítása ügyében.

Nagyméltóságu minister ur!

Az erdélyi részek az anyaországgal történt egyesülést nem csak a nemzeti erők tömörülése, hanem azon előnyök szempontjából is teljes szívvel üdvözlék, a melyeket Magyarország fejlettebb állami intézményeinek e részekre kiterjesztéséből az anyagi érdekek előmozdítására biztosan reméltek.

Ezek közt első sorban áll, a telekkönyvi intézmény behozatala Erdélybe is. Mindenkinek élénk emlékében volt, hogy az ugynevezett partiumbeli megyék midőn 1860-ban Magyarországhoz visszaszacsatoltattak, alig két év leteltével teljesen bevezgett telekkönyvet nyertek.

Hálásan kell elismernünk, hogy az alkotmány teljes helyreállítása után a törvényhozás ép oly készséggel szavazta meg, mint a mily államférfiui tapintattal kérte a nenzet kormánya az erdélyi telekkönyvezésre szükséges összegeket, sőt a törvényhozás az erdélyi képviselők indítványára a következő évben elismerésre méltó bőkezűséggel emelte fel e dotatiót, s ennyiben az erdélyi részek ezen óhaját is hiusult meg.

Az e czéla alapított telekkönyvi igazgatóság 1867-ben működését megkezdte, azt érélyesen folytatja s a rendelkezése alatt álló eszközökkel minden lehető elkövetett, hogy nagy feladatát megoldja.

Azonban tekintve az eddigi eredményt, azt tapasztaljuk, hogy 5 év múltán, még csak 3 megyében és 17 városban (összesen körülbelöl 200

mf. területen) van a telekkönyv végleg megállapítva, a hirdetési határidők pedig alig 3 törvényhatóság s 5 város területére kihirdetve, a mi az összes területnek és törvényhatóságoknak alig teszi felét, azon megdöbbenő bizonyság előtt állunk, hogy ha a munkálat csak az eddigi eszközökkel s arányban halad, a még hátra lévő nagyobb rész telekkönyvének megállításához a lefolyt idővel legalább is egyenlő, tehát még 10 év kell.

Nem szükség hosszasan bizonyitgatnunk, hogy ezen határidő még azon esetben is nagyon soknak tűnnék fel, ha Erdély közgazdasági viszonyai a tényleges állapotnál fejlettebbek volnának, azonban szomoruan kell bevallanunk, hogy ez ország rész csak nagy kárával fogja a telekkönyveket még ily sok időn át nélkülözhetni.

Az ipar, a kereskedés hazánk e részében, inkább, mint máshol, a mezőgazdasággal oly szoros összefüggésben áll, hogy ez utóbbinak hanyatlása az elsőb bek pangását is magával hozza. A földbirtok jövedelmének, értékének s hitelének csökkenése oly közel érdekli az általunk képviselt közgazdasági viszonyokat, hogy részünkről kötelességünknek tartjuk a m. kormánynak fölemlíteni azon eszközöket, a melyektől közvetve vagy közvetlenül orvoslást remélünk s ezek közt ez idők szerint első sorban áll a telekkönyvi intézmény gyors keresztülvitele.

Nem kívánunk a telekkönyvi intézmény hasznossága, szükségessége fölött szőszaporításba elegetdni, csak arra vagyunk bátrak utalni, hogy Erdélyben, a mely az urbéri kárpótlást csak apró részletekben s közel két évtized alatt kapta ki, s azt a földbirtok felszerelésére csak is részben használhatta, a forgalmi tőkének s főleg a földbirtokos osztálynál a hitelnek oly hiánya tapasztalható, hogy ily viszonyok hosszas hatása alatt ökszerű gazdálkodás, productiv termelés nem is képzelhető. A maholnap bevégzett urbéri kárpótlásból még várható csekély tőkén kívül egyedül a földhitel az, a melytől még segélyt lehet remélni. Tanusítja azt ezen pár megye, a melyekben a telekkönyv már bé van végezve, s a hol a birtokosok részint hogy elviselhetetlen kamattal kötött adósságaiktól meneküljenek, részint, hogy gazdaságaikat rendezzék, a földhitel kölcsönöket sietnek igénybe venni, amelynél csak az a sajnos, hogy hazai intézeteink nem képesek a keresetnek megfelelő arányban segitni.

Hozzá tehetjük még, hogy a múlt évi rosz termések következtében a földbirtokjövödelme alig hordozhatja az adókat, hogy a vasut-vonalok építésénél foglalkozott földnepe a ma-holnap bevégződő munkálatok következtében e jövedelemtől is elesik, s kiemelhetjük főleg azt, hogy a Székelyföldnek legnagyobb része nélkülözi a telekkönyvet, a mely pedig tömölt, szorgalmas és munkás népességével e kamara kerület legtermelőbb és fejlődésre legalkalmasabb részét képezi.

Még megemlíthetjük, hogy ha a telekkönyvek elkészítésével megbízott közegek már minden teen-

lőjaink közelednek.

A nyitott ablakon keresztül halotti ének mélabus zenéje hangzik.

Hideg borzadály futja végig idegeit a közeledőknek, gyorsított léptekkel rohannak a házhoz s imé fekete posztóval borított ravattal, fehér halotti lepelt, koporsót találnak, négy szál égő gyertyát a koporsó négy szögleténél s lábánál, irlgalmas rendű áldozárt, ki a „Circum dederunt és benedictiót“ énekl.

— Anyám!... édes anyám!... kiált föl Keresztesi magán kívül berohanván a szobába... Körülnéz kétségbeesetten tévelygő tekintete jó édes anyját keresi, de nem találja.

— Itt!... itt!... szól halkán a szerzetes a ravatalra mutatván.

— Oh Isten!... fölkiált Keresztesi, s hogy panaszszeit, könnyeit elfojtsa, tenyerével arcát beborítja.

Azután a ravatal párkányzatára térdel, a szemfődet megemelti, a tisztességesen kinyújtott halott hideg arcát, kezeit ajkaival érinti. Nyugodjál békén kiszenvedett jó lélek szölt és ismételt bucsu csökjai után a szemfődet remegő kézzel visszahajtja, a szerzeteshez lép, zokogva nyakába borul. Minden kezénél levő pénzét átadja neki azon kéreéssel, hogy a tisztességes temetés és engesztelő szent mise áldozat el ne maradjanak. Végre köpenyét megkanyarítja, mintha buját és bánatját is eltakarhatná véle és ki lép az utcára.

— Barátom!... szól ekkor fájdalomtól öszvefaosart szívvél — itt sincsen már mit keresnünk többé, mehetünk!...

Megindulnak visszafelé. Midőn a kis piacra érkeztek, Kászoni körül néz. Káldi házának ablaka nem világít többé; de az átellenes szöglet törpe csapszékeében még mutatnak az emberek, mert ablakaiból pislogó gyertyafény dereng az utcára.

— Jerünk, jerünk barátom!... szól Kászoni, ki utóbbi jelenet óta a vigasztaló és vezető szerepet játszta — bufelejtől öntsünk föl pár icét s aztán a kisajtóhoz gyorsan, hogy e német kalitkában benn ne rekedjünk, ki törnök az oldalát; aztán itt már mit keresni egyikünknek sincsen.

dőket elvégezték, a munkálat törvényes kihirdetése s végleges megállapítása szabály szerint még legalább másfél évet vesz igénybe. Mennyire óhajtandó tehát, hogy a feladatnak legalább azon része gyorsított legyen! Hiszen ha Erdélynek már minden része telekkönyvezve volna, mostantól számítva még is közel két év lenne szükséges a hirdetési határidő lejárásiához.

Ez ügyre most harmadszor bátorodunk a m. kormány figyelmét felkérni, ám de annak fontossága az erdélyi közgazdasági viszonyokra oly nagy, hogy simételt kéréseink nagy méltóságod előtt nemcsak mentségre, de reméljük, teljes méltánylatra fognak találni, s ez esetben legyen szabad esedeznünk, hogy a belügyminiszter ur ő mltsa útján kieszközölni kegyeskedjék annak elintézését, hogy a telekkönyvezés Egész erdélyben megkettőzött sőt megháromszorozott erővel minél gyorsabban befejeztessék. Kétkedni sem lehet, hogy a törvényhozás az ehez szükséges költségeket megszavazza, ha a m. kormány annak szükségességét indokolni kész, miután ennél productivabb beruházás ez erdélyi részekre nézve ez időszertint alig képzelhető.

A kolozsvári keresked. és iparkamara 1872, decz. 22-én tartott üléséből.

Széll Kálmán zárbeszéde (a képviselőház jan. 31-ki ülésében.) (Folytatás.)

Sokan e t. ház tagjai közül felszólaltak a vita folyamában azon beruházásokra, azon elköltött kölcsöntőkékre nézve, a mely 1868-tól fogva egész 1872-ig az államnak bizonyos rendkívüli szükségleteire, rendkívüli kiadásaira fordítottak. És ezek közt a tuloldalnak egyik tagja hosszasabban bele is ereszkedett e kérdés fejtegetésébe egy válasz alakjában, melyet a felhatalmazási törvényjavaslat tárgyalása alkalmával mondott beszédemre viszonzásképp egyuttal előadni szükségesnek tartott.

Csávolszky t. képviselő ur azt mondja, hogy én mint a pénzügyi bizottság akkori előadója, azon válaszomban, a melyet felszólalására adtam, és a melyben azt állítottam, hogy nem tartom kifogás nélkülieknek, kérdésnélkülieknek azon számokat, melyeket akkor felhozott, előhozok sok mindent, a mi magában érdekes, számokat számokra halmozok, de mindebből senki meg nem érti azt, hogy miért alaptalan azon állítás, a mely ellen az én válaszom intézve volt.

En t. képviselő ur, azon alkalommal nem pusztá állításokkal iparkodtam czáfólni; én azon alkalommal már idéztem több számot arra nézve, és annak bebizonyítására, hogy miért nem értek egyet a t. képviselő urral, és akkor ugy tapasztaltam, hogy a t. ház, daczára a számok halmazának, mint a t. képviselő ur mondá, engem megérteni méltóztatott. Egyebiránt, hogy igazoljam az akkor felállított azon tételemet, hogy teljességgel nem érhetek egyet azzal, a mit a t. képviselő ur most ismé-

— Ne zavarod fájdalmatat... nem akarom feledni a but, mely kincsem, mindenem.

— Ne légy gyermek, a bu az embert megöli s a testet lankasztja. . jerünk erősítsük magunkat, mert ugy segélyen engemis megviseit a sors, fázom és didergek belé. Jerünk, ürítsünk pár icét!.

— De pénzem!.

— Anyád temetésére adad s jól tetted; de van nekem, s mióta pajtások vagyunk, nem közös-e erszényünk, vagyonunk!?

— Igaz!... a buban és fájdalomban kétszeresen bajtársakká lettünk!.

— Aztán jövőnkről is értekeznünk kell, mert alig hiszem, hogy tégedet is Kolozsvárhoz csatolna többé valami.

— Semmi!... semmi!... viszhangozta Keresztesi, melyen, fájdalmasan sohajtván s önkénytelen engedte magát barátja által a korcsma felé vezéreltetni.

A korcsma ablakához érkezvén, azonnal észreveszik a benn egyedül borozgató muskatéros tisztet.

— A csábító!... a nyulszemű német!... gondolja magában meghökkenve Kászoni s arcát egyszerre elfutotta a vér.

— Távozzunk!... sürgeti balsejtelemmel Keresztesi, a szerencsétlenség nem szokott magára járn.

— Lehetlen, viszonozza Kászoni, a sors hozta őt előmbé, gondviselés műve ez barátom s végeznem kell... hogy teher ne nyomja szívemet, ha elhagyom e vidéket.

Jerünk!... távozzunk!... — sürgeti Keresztesi — ne kísértsd a sorsot, ne tréfálj a végzettel!...

— Bocsáss!... — szól hevűlten Kászoni s vérben forgó szemeit pillanatig sem fordítván el az ablakról, kiragadja karját barátja vasmarkából és berohan.

Keresztesi utánna siet, hisz esetepátét kezdőni a német őrséggel megrakott városban annyi, mint bizonyos vesélyhe rohani, de hasztalan, mire belep, a két ellenfél kivont karddal már szemben áll egymással.

A párviadal egyetlen tanunak, Keresztesinek

télve mondott, hogy t. i. 1868-tól 1872-ig elköltöttünk egy 239 millióra menő nagy összeget és hogy alig lehet ebből kimutatni 100 milliót, mig a többire nézve nem tudni, hova lett? — így fejezte ki magát — akkori beszédének értelme legalább ez volt; most csak kérdezi, hol vannak azok a beruházások? szabadjon annak bebizonyítására, hogy nekem volt akkor igazam, a kérdést igen nagy fontosságánál és azon körülménynél fogva, hogy ily nagy vádat viszonzás nélkül hagyni nem lehet, kissé közelebből vizsgálni és az adatokat, melyekből a t. képviselő ur, kiindult mérlegelni azokkal, melyekből én kiindultam. (Halljuk!)

A t. képviselő ur azt mondja, hogy 239 milliót költöttünk el, helyesebben mondva: fegvasztottunk el. A t. képviselő ur mir maga is megkülönböztetést tesz itt, és én bátor vagyok őt arra kérni, hogy ne csak a szavakban különböztessen, de különböztessen akkor is, mikor a tételt alkalmazza, mert igen nagy különbség van a közt, mivel fogyasztottuk, mivel terheljük meg az államvagyonot és a közt, mit költöttünk el, a mikor t. i. arról van szó, hogy mutassuk ki, hová költöttük? Egyik esetben, ha azt akarjuk vizsgálni, mivel terheljük meg az államvagyonot, minden államkölcsonót nagyon természetesen a maga névszerinti értékében, egész súlyával kell számításba venni, mert azt kell az államnak törlesztetni, aztán kell a kamatot fizetni; de ott, hol arról van szó, hogy mutassuk hát ki, hogy hová tettük azon pénzeket, akkor kölcsönöket nominalis értékben számítani nem lehet; nem lehet egyszerűen azon okból, mert a mi különbözet van a nominalis és valóságos érték közt, arról arra nézve, mire fordítottak, számot nem adhatunk, egyszerűen azért, mert azt nem kaptuk meg, mert ez képezi azon értékvesztéséget, melyvel azon kölcsön által az 5%-on felül az állam terhelve van. (Helyeslés.) A t. képv. ur pedig így számított és így hozta kia 239 milliót. (Közbeszólás szélső balfelől: Helyesen tette.)

Igenis helyesen, ha azt akarja kimutatni, mivel terheljük meg az államvagyonot; hanem ha azt mondja a képv. ur, hogy csak 100 milliót tudna kimutatni és már most kérdés, hol van a többi? akkor számítása teljességgel nem helyes. (Helyeslés jobb felől.)

A t. képviselő ur ezenkívül számításában nemcsak hogy a kölcsönök nominalis értékét veszi, de veszi a kölcsönök azon részét, melyek ezüstben köttettek 20% agioval. Miért épen 20%-al? Számítsunk ezért szerint ott, hol ezüstben, és bankérték szerint ott, hol bankvalutában folytak be a kölcsönök; ha pedig át akarjuk számítani az ezüst pénzt bankvalutára: akkor vegyük fel azon árfolyamot, mely van azon időben, melyről beszélünk. Ma az ezüstárfolyam nem tesz 20%-ot. Ha ily különböző alapokon számítunk és nem tartunk bizonyos zsinormértéket, mely szerint haladunk, nagyon természetesen különböző lesz az eredmény. Ha nem azon árfolyam szerint méltóztatik számítani, mely ma van, miért épen 20%-al vette az ágiót, miért nem tetszett például 50%-al számítani, hiszen akkor még több jönne ki? (Derűtség és he-

jelenlétében röviden, de igazságosan folyt le. A kardoknak kétszer vagy háromszor történt érintkezése és ugyanannyi megpendülése után, mi a szomszéd szoba betett ajtója mögött guggadozó háziaknál sem ébresztett figyelmet, a muskatéros hadnagy fején sebet kapván, vére patakzani kezd és hátrahanyatlik. Hanyatlása közben kabátja mellén megnyílik és sárga selyem szalagon csüngő kis női arczkép lesz látható.

— Ez Máriám képe, de többé ne bitorolja! — szól Kászoni lángoló tekintettel s lerántván a képet az eszméletét veszített harcozi melléről, magosra emeli azt és fölkiált: — Boszum bére!... Isten és emberek előtt sajátom!... Végre a képet gyorsan kebelébe rejt i barátjához fordulván, szól: — Mehetünk!...

Bánffy Dénes és a püspök az óvári kisajtónál vannak.

Pataki prédikátor uram, a vikarius és az apparitor kisérletükben szintén megérkeznek.

Utóbbiak az ajtót torlaszoló vasrutat leemeelik, a kulcsot a zárban megforgatják s az alacsony tölgyajtó ismert nyikorgásával megnyílik.

Kászoni és Keresztesi köpenyeikbe fűlig burkoltan ott állanak az ajtó sarkánál, szótolan a menetesz sorakoznak.

Pataki uram az ajtó küszöbén megáll, nagy submissióval hajtogatja magát s a vendég nagy urak távozása után a küszöbről visszahúzódik; az ajtót becsukja mögöttük.

Ezen kis ajtó, mint már említettük, a magyar tábor felől a hidelvével átellenben lévén, egyetlen pont volt, melyen keresztül a városbeliekkel többnyire éjjelenként és óvatosan közlekedni lehetett. A törökök azonban észlelni kezdettek, hogy magyar részből nemcsak az őstrom, de a zariat is lanyhán kezeltetik, hogy a jelzett kis ajtó az ellenség érdekeinek is közvetítője... árulók buvhelye s a többi... azért tehát azt egyriyuknak nevezték, s ezen egyriyuknak szemmel tartása végett őrgárataikat a város egész környékére, sőt a hidelvei oldalra is kiterjesztették.

(Folyt. köv.)

lyeslés jobbfelel.)¹⁾ Azonkívül vannak a t. képviselő ur számításai közt mások is, melyeket én, ki a zárszámadásokon kívül egyéb adatokból eddig sem dolgoztam és most sem dolgozom, nem fogadhatok el. Ezen adatokból meritem én az ellenérveket. Először is tehát megjegyzem, hogy azon 239 millióan igen tekintélyes része esik azon kursus differenciára, melyet a t. ház előtt előbb említeni bátor voltam; mert a képviselő ur számítja a vasuti költséget 102 millióval. A vasuti költségeknek, melyet 60 millió ezüst effectív-értékben rendelt a törvény megkövetelni, kötvényei képviselnek a kibocsátás évében, — mert ma már kevesebbet képviselnek, a mennyiben törlesztés történt — 85 millió 125 ezer forint ezüstben. A t. képviselő ur 102 milliót számít, tehát 20 százalék agió felpénzt. Így számítja a képvis. ur a 30 millió költséget is. Ezen költségen kötetett 30 millió nominalis ezüst értékben; ebből befolyt 24 millió 700 és néhány ezer forint, ezen költséget 36 millióra teszi, pedig a mai cursus szerint nominaliter a mai bankértéken véve fel, nem 36 millió, hanem csak 33. Így számította a gömőri költséget 8 millióra, ez pedig talán éppen 20 százalékon felül van számítva, mert a gömőri költségen ezüstben képvisel 6.624,000 frtot névszerinti értékben a képviselő ur pedig a névszerinti értéket 8 millióra számította, hozzávéve az agiót. E költségből effective bejött 5.855,000 frt. Ez az első különbözete, mely maga nagy összegre rug. A névszerinti ezüst érték és valószínűsége közötti különbözet e három költségnél már maga 30 millió jóval felül rug. Sőt, mert 20 százalék agióval van számítva, még ennél is többet tesz. Ezen kívül, mert az elkölthető kész tőkét is felsorolta, igen természetesen erről is kell szólanom és megjegyezni, hogy az általa a kész tőkék során előadott összegek nem találkoznak azon összegekkel, melyeket a zárszámadásból merítettem. A képviselő ur azt mondja, hogy elkölthető az inséges költségből 14 millió néhány száz ezer frt; ez helyes, a pénzügyi bizottság jelentésének azon része, a mely erről szól, szintén ez összeget constalálja; a közös actívából felvesz 9.902,000 frtot, ez is helyes. Nem helyes, azonban nézetem és adataim szerint, az ingatlan államvagyon eladásából a képviselő ur által felvett összeg. Azt mondja a képviselő ur, hogy ebből befolyt 9.023,863 frt.

(Folyt. köv.)

Nagy-Borosnyó, jan. végén.

A keresztyény buzgóságnak egy lélekemelő példáját e lap utján közölni hazafiúi kötelességnek tartom mindazokkal, kik a magyar nép művelődésén örvenednek és azt előmozdítják.

E folyó 1873-ik évi január 1-ső napján egyházi tanácsulést hivatván lelkész Zoltáni Elek ur, jelen voltak megyebíró Német Gergely, községi bíró Sándor István, adószedő Sorbán Antal, Keresztes József, Bitai Gergely, Szakács Mózes, Bitai Antal, Rác András, Kocsis Pál, Barta Bálint, Kolosi János egyházi tanácsosok — hol is nevezett elnöklő lelkész ur előülése alatt tárgyalattak s rendes jegyző Bodor Zsigmond által megíratott a következők:

1. Megjelenék egyházi tanácsunk gyűlésében országos főtörvényszéki nyugalmazott titkár méltóságos Gyárfás Elek ur, s bárha egyházunk történetében már is fényes nevet vívott ki magának községi és egyházi felvirágzásunkat elősegítő, a szellemi előhaladhatást könnyítő, gazdag alapítványra által; érdemeit sokszorozandó, új alapítvánnyal lepi meg egyházi tanácsunkat, s ezen alapítványt egy szép, a kor szellemével versenytartást tanúsító dolgozattal nyújtja át, mely egész terjedelmében az egyházi tanács előtt felolvastattott.

Egyházi tanácsunk teljesen meghatva országos főtörvényszéki nyugalmazott titkár mélt. Gyárfás Elek urnak mint ev. ref. egyházunk buzgó tagjának s községünk egyik főbb birtokosának, egyházunk s ezzel kapcsolatosan községünk erkölcsi, szellemi s anyagi felvirágzása elősegítésére adott gazdag alapítványa által, valamint az alapítványt kísérő erkölcsös, művelt és igazságos életre serkentő széles tapasztalású felhívása által is, midőn mindaz anyagi áldozatért, mind a nyújtott szellemi kincsért hálás szívünk legtisztább indulatából mondanánk magunk, egyházunk és községünk nevében köszönetet az adományozó országos főtörvényszéki nyugalmazott titkár, léczfalvi főbirtokos mélt. Gyárfás Elek ur nevét jegyzőkönyvben megerősítjük s szép felhívását az utókor előtt is, hogy intő, buzdító példának örökre fennmaradjon, ezennel szóró szóra jegyzőkönyvbe iktalni határoztuk, a mint következik:

„Léczfalva tisztelt ev. ref. községe egyházi tanácsgyűlésének!

Félszázad előtt, tizenegy éves koromban a maros-vásárhelyi ev. ref. collegiumban mint tanuló gyermek, láttam szegénysorsú székely honfiakat, sok szükséggel küzdve, szorgalmatosan tanulni, kik romlatlan szívvel s helyes képzettséggel szervező tudományt, lelkészek, tanárok, ügyvédek, gazdatisztek s katonák lettek s hivatásaiknak megfelelően, boldog helyzetre jutottak.

Gyerekkorom óta, öreg korom eléréséig lefolyt időszak alatt, fájdalommal tapasztaltam azt,

hogy sok maga idejébeni oktatás elmulasztásával, hanyagul, a rossz példát önfeljuséggal követve fejlődött ifjanczok, nagyon rossz helyzetre jutottak, s az ily honfiak maguknak s másoknak is sok kárt okoztak.

A maga idejébeni oktatás nemcsak férfi, hanem nőnemnél is multhatatlannul szükséges, mert tapasztalhatni azt, hogy kellő oktatás hiányával serdült, s helyes felfogás nélkül fejlődött nőt vévén egy tapasztalatlan fiatal ember házastársul, az ily nő többnyire szerencsétlen; ellenben egy kellő műveltséggel nevelt, s helyes felfogással fejlődött s a csábos kegyvadászok által meg sem közelíthető erényes nő, paradicsomhoz hasonlítható házasiéletet alakít.

Mult 1872-ik év februárius 11-én adtam a tisztelt községi egyházi tanács gyűlésének 100 az az száz forintot ausztriai értékben községünkbeli iskola számára öszvegnék évenkénti kamatja, csak fiu tanuló szegény sorsu gyerekek hasznokra fordíttassék s most alapul, s most azon ajánlatot teszem, hogy azon jelenüjővi ajándékban ezennel újabb adok községünkbeli iskolaszámára örök fennmaradandó alapul 100 az az száz forintokat ausztriai értékben azon ajánlattal át, hogy ezen öszvegnék évenkénti kamatja, csak leánytanuló szegény sorsu gyerekek hasznokra fordíttassék.

Ezen ajánlatom után, kérem a tisztelt községi egyházi tanács gyűlését, szíveskedjék Küküllővár megyében Dombó nevű községben levő unitárius hitfelekezeti magyar lakosokra vonatkozó észrevételemet meghallgatni. Az említett községi lakosok — a mint huzamos ott laktomban tapasztaltam — egy néhányat kivéve, jobbágyok voltak s ruházatok még eddig, régi magyar szokás szerinti, de azon lakosok, hihetőleg derék lelkesek bölcse utasításait követve — oly élet — és társadalmi modort sajátítottak el, hogy a figyelmes vizsgálót örömmel tölti el. A műveltségben előhaladtak, nem kívánnak senkinek rosszat, szántó, kaszáló, szőlő s erdőrészeleik területeibe a tulajdonosokon kívül más senki, egy házszálmányhoz is nem nyúl, s nem vág; gabona termő határok meredek s oldalos fekvésű hegyes, de szorgalmas munkásságuk s józan életfelfogásuknál fogva, a lakosok helyzete jó, mindenik egymás irányában őszinte felebaráti indulattal tart fenn, irigység köztük nem létezik, rágalmat sem községükből máshová ki, sem más honnan községükbe be nem visznek, magok viselése, idegenekkel találkozás alkalmával bármilyen rangu, rendű nemzetű vagy hitfelekezetűek is legyenek azok — lekötölezz.

Mindezek után azon óhajátomat nyilvánítom, hogy a léczfalviakról — úgy a volt jobbágyokról, mint a más vitéz székely elődeinktől származott utódokról — a történet írás foglalja magában azt, hogy a székelyek grófiához, a legkegyelmesebb felséghez és a hazához való tántoríthatlan hűség fentartása mellett, igazi művelt s őszinte felebarátok, kik a rosszat elkövetni, s azt képmutatással, vagy konok fészességgel álnokul fedezni nem szeretik, hanem szerény modoru s ártatlansággal teljes lovagias bátor emberek, s becsületteljes önértékű oly szilárd, hogy bármi nehéz küzdelmekkel kellessék becsületes uton való munkássággal az élet szükségén segíteni, de az erényt szemek előtt tartva, nem alacsonyítják magukat a jó honfiak ártalmára, szennyes érdekből felvergődhetésre sóvárogókhoz s így folytatva életpályájukat, nyugodtan gondolhatnak a senki által ki nem kerülhető, a legboldogabb földi életet is megszüntető végpercekre.

Léczfalván, 1873 jan. 1-ső napján.

Eddig a bölcsességgel írt levél, melynek realis becsét a gazdag adomány még emeli. Ohajtjuk hogy Léczfalva közönsége méltányolja derék honfitársának e nemes cselekedetét, s kívánjuk, hogy a derék egyházi tag számos évekig éljen s újithassa meg adományait és bölcs tanácsait évről-évre.

Bodor Zsigmond,
e. jegyző.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, február 5-én.

— **Figyelmeztetés. T. polgártársainkkal sietünk tudatni, hogy lapunk november 1-é óta legutányosabb árban vesz fel bármilyen alakban hirdetések; s ha kívántatik, a fogalmazásról is gondoskodik**

a „Kolozsvári Közlöny“

kiadó-hivatala.

— **A képviselőházba** febr. 2-án kezdődött meg a költségvetési részletes vita.

— **A delegatiók** april végén gyűlnek össze Bécsben.

— **A kolozsvári önkéntes tűzoltók** vasárnap küldöttségileg kérték fel városunk köztisztviselőiben álló urnőjét Kibédi Biasini Domokosnőt, hogy zászlójuk felszentelésénél a zászlóanyaságot elvállalni szíveskedjen, mely felhívást minden kötelmeivel elvállalni késznek nyilatkozott.

— **A bécsi világkiállítási tánczvi-**

galom melyet a kolozsvári ipar és kereskedelmi kamara kiküldött bizottsága febr. hó 22-én a városi Redoute teremben rendez, az idei bálók között a legnépesebb fog lenni, s minden osztályok és vidékiek is képviselve lesznek, a városban a meghívók e hét folytán fognak szétküldetni.

— **Diszes nász** Tegnap délután 5 óra előtt fényes esketés történt a kegyesrendiek templomában. — Lengyel Ede szathmári kereskedő vezette oltárhoz a bájos és szelleműs Korbuly Nina kisasszonyt, Korbuly Gergely, tekintélyes polgártársunk leányát. — A szép s fiatal párt főtiszt. Lőnhart Ferencz apát-plebánus ur áldá meg, csinos beszédet intézvén az örömpárhoz. A templom minden zugában telve volt közönséggel. A menyasszony fehér nehéz atlasz ruhában, fején a zöld-fehér koszorúval szép jelenség volt; mellette a nyüzöleányok, mind ragyogó toilletten, kikre a vőfélyek bátran büszkélkedhettek. Násznagy volt Lengyel István, násznagnyó pedig Wolf János gyógyszerész neje volt. A lakodalmas menet a menyasszonyi házhoz tért vissza, hol a nagy nap disszel és bőségben lett megünnepeelve.

— **Holänder Márton** gyermek bája tegnap este szépen sikerült a gyermek világi szép számmal volt jelen s ezek közt nevezett táncztanító tanítványait illeti az elsőség. Ártatlan, kedélyes mulatság volt ez a hol nagyon sokan örömmel töltöttek pár órát gyönyörrel szemlélve az eleven s fürge gyermek csoportokat, kik elragadtatással élvezték a korukhoz mért vigalmat.

— **Fő próba.** Ma a holnapi nagy jelmezes bál menet személyei fő-próbát tartanak a Redoutban, melyre 1 frt a beléptidj.

— **Azt hiszik,** kedves szolgálatot teendünk lapunk t. olvasóinak ha honaptól elkezdve Biasini gyorsutazásának menetrendjét lapunkba állandó rovatban fogjuk közölni, a Kolozsvárt áttutató idegenek névsorával együtt.

— **A „Hilaria“** dalegylet tánczczal egybekötött estélye f. hó 16-án lesz. A mint halljuk, a rendezőség nagy buzgalmat fejt ki, hogy az estélyt minél élvezetesebbé tegye.

— **Zumbusch tanár** királyunk mellszobrát a Bécsi világkiállításra már elkészítette.

— **Kimutatás.** A kolozsvári tudományegyetem ifjusága által f. é. jan. 18. a felállítandó „egyetemi ifjusági kör“ javára rendezett tánczvigalom összes bevétele: 1112 frt 17 kr., mely összegből 769 ft. 3 kr kiadás levonásával tiszta jövedelmeképen fennmaradt: 343 ft 14 kr. Nemes áldozatkészséggel feljűl fizettek, illetőleg adakoztak: Bálanya Zeyk Józsefné urhölgy önga 100 frtal; Himelstein Mörizt ur 50 frt; t. Kelemen Bénéjámint ur egy db 50 flos urbéri kölvénnyel; Hayaald Lajos kalocsai érsek ő exciája 20 frtal; gr Karácsonyi Guidó ur ő mga 10 frt; Kovács Károly ur 10 frt; Szöllősi és Csernyánszky 10 frt; br. Bánffy Ernő Berlinből 3 db porosz tallérral; gr. Teleky Miklós ő nga 1 es. k. arannyal; K. Papp Miklós ur 20 frankkal; Özv. t. Silling Jánosné urnő 1 db es. k. arannyal; dr. Czifra Ferencz ur 10 frtal; t. Rozenberger Bernát 5 ur frt; mlt. Issekutz Adeodat ur 2 frt 50 kral; Issekutz 2 frt; Simay János 2 frt; dr. Genersich Antal ur 4 frt; gr. Eszterházy Kálmán ur ő mélt. 6 frt; gr. Eszterházy János ur ő mélt. 1 frt; t. dr. Jenei Viktor ur 3 frt; dr. Entz Géza ur 5 frt; dr. Winkler Frigyes ur Mocsról 6 frt; t. Szász Béla ur 3 frt; id. mélt. Biasini Domokos ur 5 frt; ifj. Holländer Márton ur 3 frt; méltóságos Lőnhardt Ferencz abbás ur 4 frt; Demjén László 3 frt; dr. Farkas Lajos, dr. Vályi Gábor, dr. Kolozsvári Sándor, dr. Óvári Kelemen, dr. Plósz Sándor, dr. Haller Károly, dr. Groisz Gusztáv egyetemi tanár urak 3—3 frtal; t. Folly Mihály ur 5 frt; dr. Hóman Ottó ur 5 frt; dr. Abt Antal 6 frt; t. Krémer Sámuel ur 5 frt; dr. Szamosy János ur 6 forintot; doktor Korbuly Imre, dr. Schulek Vilmos urak 3—3 frt; t. Tucsek József ur 1 frt; dr. Csiky Victor ur 4 frt; t. Vikol János ur 3 frt; özv. Sárosy Elekné 1 frt; Eschbacher Jánosné 1 frt; egyet. tanár t. Ladányi Gedeon ur 2 frt; dr. Török Aurél, dr. Kánitz Agost, dr. Maizner János egy. tanár urak 3—3 frtal; Szabó Károly egy. tanár 5 frt; t. Korbuly Bogdán ur 4 frt; egy. rector nagys. Berde Aron ur 5 frt; dr. Koch Antal ur 3 frt; t. Ajtai Sándor ur 3 frt; t. Gazsi József ur 2 frt; Kolbai Ferencz ur 2 frt; Dr. Jakab István 1 frt; Himmelstein József ur 2 frt; Zimmermann Henrik ur 3 frt; Rohonczy Zsigmond ur Mocsról 5 frt; t. Pittner Gáspár ur 2 frtal. Tehát 436 ft 50 kr felülfizetés. Fogadják mindannyian feledhetetlen szép hazafias tettükért köszönetünket és nagyrabecsüléstünket. Kolozsvárt, 1873. febr. 3-án. Az egyetemi ifjuság nevében: gr. Csáky Miklós b. elnök, Kerekes Gyula, b. jegyző, Török István, Török Dénes b. ellenőrök. Nagy Mór, biz. pénztárnok.

— **Az első pillangó** már Kolozsvárt is jelentkezett, Ritter József cipészmaster polgártársunk udvarán egy sárgás fehér pillangó röpdesett febr. 5 én s a mester vállára szállott; a tavasz ez előhírnöke mi is láttuk; mindenesetre különös jelenség, miután év február 3 első napján volt e télen a legkeményebb fagy.

— **Az orosz kormány** a Tulai fegyvergyárban egy millió fegyvert rendelt meg.

— **Kromschöder testvérek** Londonban az eddiginél sokkal könnyebben előállítható gázt találtak fel, — mely 24 gyertya világával fel ér s fűtésre is használható, annnyival is inkább, minthogy minden salaktól ment lévén, kellemetlen szagot sem terjeszt, e gáz viz, szénsav és aetherből állván, kénytelen ment.

— **Borzasztó szerencsétlenség** történt e hó 22-én az angol csatornában. Egy ódon vitorlás hajó „Northfleet“ Edwin Clark és társa özég által kibéreltetett, hogy 350 vasuti munkást Hobart Town-ba szállítson. E hajó 17-én elindult Londonból és a nevezett napon mintegy 400 emberrel és 450 tonna vasuti sinekkel megrakottan körülbelül 2 mértföldnyire a parttól Dungenes irányában horgonyt vetett. Esti 10 órakor az őrségen kívül mindenki aludt, midőn az őrt álló matrózok egy gőzöst teljes erővel közeledni láttak; minden figyelmeztetés daczára a gőzös a hajónak rontott és átfurta. A hajónép minden segélykiáltásai daczára a gőzös utját folytatta és mielőtt segélyre gondolni lehetett, eltűnt. Az átfurtt hajó kapitánya rendeletet adott az asszonyok és gyermekek megmentésére, és midőn a hajós nép a maga megmentésével gondolt, — revolvért ragadtott és agyonlövással fenyegette az ellenszegülőket, — és egy ellenszegülőket, — ki e fenyegetés után is vonakodott engedelmeskedni, csakugyan meglőtt. — Az adott segélyjelre érkeztek ladikok, és 85 személy meg is menekült, de a hajó egyre süllyedt, a kapitány azonban nem távozott helyéről és végre is a hullámok közt lelte halálát. — A gőzös, mely a lelkiismeretlen kárt okozta, eddig még nem ismeretes; felfedezőjének a keresk. min. és a „Northfleet“ tulajdonosai egyenkint 100—100 font sterlinget ígértek. — Az angol sajtóban nagy az elkeseredettség a gőzös kapitánya ellen, és a „Daily News“ azt kívánja, hogy úgy bánjanak el vele, mint tengeri rablóval. — Minden gyanu oda mutat, hogy a kártevő gőzös spanyol vagy portugall jármű volt.

— **(Necrológ.)** Barátosi Tóth Zsigmond, neje Bethlenfalvi Nagy Zsuzsánna, Krisztina férje Ilyefalvi Szász Pál, s gyermekeik József, Kata s Ilona, Katalin és Miklós, neje Balogh Mária, s leányuk Erzsi, a legmélyebb fájdalommal jelentik a maguk és roknaik nevében forrón szeretett édes anyjuknak, illetőleg napajuknak, nagyanyjuknak **Hoggyai Tamásy Katalinnak** özv. Barátosi Tóth Józsefnének több év óta beállott csuzos betegség következtében végelgyengülésben e folyó hó 28-án, élte 74-ik, özvegységének 33-ik évében történt kimutát. Az üdvözültnek földi maradványai a helybeli ev. ref. egyházban tartandó halotti szertartás után f. hó 30-án, d. u. 3 órakor fognak elhelyeztetni a sárdi temetőbe. Béke poraira, áldás emlékére! Sárd, január 28-án 1873.

Nemzeti színház.

Kedden febr. 4-én „**Lignerolles Luiza**“ dráma 5 felv. irták Dinaux és Legouvé. Ezen psychológiával irt régi, de úgy szini hatás, mint szerepek tekintetében jeles színműnek a repertoirbani fölvétele a szép fogalma felőli helyes izlést és műértelemet kiélgezhetheti. Vajha hasonló régi de jó darabok többször előkerülne. Előadása meglehetősen sikerült s a szépszámu közönség részvétellel és meglehetősen hallgatta azt végig.

B o e r Emma a czimszerepet, mely a legnemesebb női jellemek egyike, szép sikerrel s helyenként tapsokban részesülve személyesítette; játékán a komoly tanulmányozás és valódi szorgalom jelei fölismerhetők valának. Legsikerültebb momentum volt, midőn a 4-ik felvonás végén a hűtlenségbe visszaesett férjét, ki nagylelkűségét megköszönendő, közeledik hozzá, visszautasítja ezen szavakkal: „kérem hagyjon el!“ Kovács Gyula (Lignerolles a férj) az első felvonásban szintén kitűnő jeles volt, de midőn a hűtlenségbe visszaesik, midőn Givry elrejtett nejét követeli, midőn a szerencsétlen nő megmentésére a kulcs és levél átadásával saját megosalt nejét kéri föl, s látva, hogy földulva élte boldogsága, eljászva hirneve a nőnek, a kit elcsábított, párbajt akar: ezek oly lelki viharok, melyek több arczjátékot s a 4-ik felvonáson kezdve halvány és dult vonások maszkírozását igénylik. Cecilia szerepe nehezebb, mint-hogy annak F o d o r n e teljes igyekezetével is kellően megfelelehetett volna. Gróf Givryt Egressi Á., Lagranyet Szentgyörgyi helyesen személyesítették Miré hercege szerepe több eleganciával és könnyűséggel lett volna alakítandó.

Távírti tudósítás a bécsi börzéről.

Január 4-ről. 1873 5% metaliques 68.80 nemzeti kölcsön 73.10. 1860-diki államkölcsön 103.75. Bankrésztvények 967. Hitelezéstvények 333.50. London 109.—. Ezüst 107.85 Cs. kir. arany —. 20 frankos arany 866. 1/2

Földtehermentesítési kötvények: Magyar 79. 75. Temesi 76.75. Erdélyi 77.—. Horv. Szlavon —.—.

Felelős szerkesztő **Sándor János.**

Sz. 2417—1873. 710 3—3

Hirdetmény.

Melylyel közhírré tétetik, hogy Deesen a vidéki dohány raktárosság (Tabak Dis-trikts-Verlag), melynek évenkénti dohány-áru forgalma 99,354 frtot. teszen nyilvános verseny után, írásbeli ajánlatok be-adása mellett, az arra alkalmasnak találandó vállalkozónak fog átadni.

A szabályszerűleg kiállított és lepecsételt (50 kr.) bélyeggel ellátott írásbeli ajánlatok, legkésőbb 1873 év február hó 20-án déli 12 óráig, a kolozsvári m. k. pénzügyigazgatóság elnökségéhez benyújtandók.

Továbbá a feltételek ezen m. kir. pénzügyigazgatóság kiadó hivatalában, valamint a deési m. k. pénzügyorségi biztosságánál, a szokott hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kolozsvárt, 1873 január hó 28-án.
A kolozsvári m. k. pénzügyigazgatóságtól.

713 2—3

Gross Károly
fogművész,
megérkezett és lakása mint ed-
dig tordautcza dr. Szabó-ház.

A hirlapokban bármely
könyvkereskedés által
hirdetett könyvek, hangjegyek, általában
gyorsan és
azonnal kaphatók.

Demjén László
A legújabb könyvek
az iródom minden ágából azonnal kap-
latok vagy megrendelések s
vidékre
is
rögtön elküldetnek

Legújabb hangjegyek.
Jusági iratok és képes könyvek
minden kor számára.
Im a- és állatosságai könyvek,
egyszerű olcsó, újszerűen
disztinguáltak.
Iskolai könyvek,
nagy
választékban.

könyv-, mű- hangjegy-kereskedés és zongora tár.
m. k. egyetemi könyvtáru s
Kolozsvárt.

(620) 13—*

Zongorák 300 fttől 450 fttig.
Pianinok 350 fttől 450 fttig.
Használt zongorák 80 fttől 180 fttig.
a legolcsóbb áron a minőség szerint, jótállás mellett.

Hallatlan olcsó árak.

Fársángi czikkek!

A legcsinosabb legyezők, bouquet tartók,
vllágszerte divatos
aczel- és talmi arany-ékszerek,
a melyek csillámlásukban a legvalódibb
ékszerrel vetekednek;

mindenféle álarczok,
Füzértáncz (Cotillion) jelvények,
legjobb illatszerek, szappanok, hajkenőcsök,
fogporok és pépek
a nagy árutárlatban
a legnagyobb választékban kiállítvák, melyek
megtekintésére tisztelettel felkéri a t. cz. n. érd.
közönséget

Csapó Sándor.

712 3—5

Diszes kirakat.

Valódi czik. Nagy választék.

Demjén László
m. k. egyetemi könyvtárusnál Kolozsvárt megjelent
és általa minden könyvkereskedésben kapható:

Kolozsvár története.
Oklevéltárral. (1.) Ös-, 6- és középkor. (513. Kr. e. — 1540. Kr. u.)
Egy külön kötet világosító rajzokkal. (36 tábla.)
Irta Jakab Elek.
115—* Ára 10 frt. (327)

E minden tekintetben nagy, epochális munkát itt hosszasan dicsérgetni és aján-
lani feleslegesnek tartom, csak annyit kívánok megjegyezni, hogy Kolozsvár város e
munka kiadásával magának maradó emléket emelt Siessen tehát e város értelmes
közönsége, e munkát pártfogása alá venni és terjesztetni, hogy a nagyszorgalmu és
szakutódos íróba minél több kedvet öntsön e munka folytatására, melynek legérdekesebb
része az újabbkor története lesz. A ki megszerezte magának ezen 3 részből álló első
kötetet, az bizonyára érdeklél fogja lapozgatni és benne buvárkodni, s a folytatását
minden áron megszerezi magának.

Szekely oklevéltár.
Kiadja a m. történelmi társulat kolozsvári bizottsága,
szerkesztette
Szabó Károly.
I. kötet 1211 — 1519. 1872 Ára 2 forint.

Egy hosszú öl tűzifa csak
15 frt.
helyt Kolozsvárt 22—*
Siessen mindenki szükségleteit addig beszerezni,
682
míg ezen fatömegből tart.
Raktár helyiség barátok-kertje sétaterutza.
Megrendelések **Keresztesy Pál** tulajdonosnál.

Alólírt gyári árak mellett árul
valódi rumburgi szöveteke
(tisztá lenvászon.)
jótállás mellett.

9/8 széles, darabja 53 rőf 22 frton kezdve 73 frtig.
5/4 " " " 49 " " 65 "
9/4 " " " 35 rőfös, lepedőnek, 52 forinton kezdve
60-ig, és rőf száma 1 frt 45 kron kezdve 1 frt 70 krig, figyelmeztet
38 rőfös szép s jól berendezett vásznok raktárára.
Callicot szoknyáknak és lepedőknek 12/4, 10/4, 9/4, 8/4, 7/4, 6/4,
5/4, 4/4 széles, továbbá
Chiffonok, egy bécsi rőfűl szélesebbek, finom szoknyáknak,
percaille helyett különösen ajánlható, rőfe 21 krtól 45-krig.
Amerikai gyapot-szövetek, rőfe 16 1/2 krtól 45-krig.

Teutsch J. B. Segesvártt.
Vidéki megrendelések utánvét mellett szo-
kott pontossággal teljesítettnek.
693 3—*